

Durmuş Hocaoğlu

AB, Küreselleşme ve Bir İntelijansiya Kritiği

Zaman., 06 Aralık 2002, Cuma., s.12 [“Yorum” sayfası]

Durmuş Hocaoğlu, *Zaman* Yazıları Sıra No: 25

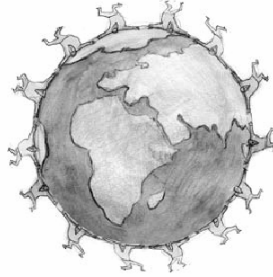
Atıf:

- Hocaoğlu, Durmuş., “AB, Küreselleşme ve Bir İntelijansiya Kritiği”., *Zaman.*, 06.12.2002, Cuma., s.12

Not:

Resim editör tarafından konmuştur

ZAMAN

Bilhassa 28 şubat’tan bu yana geçen ve takrben altı yılını doldurmaya yaklaşan müddet boyunca vuku’ bulan bzı hdiselerin Türkiye’de yol açtığı çok çarpıcı sonuçlardan birisi de, Türk entellektellerinin zihnî donanımlarının ve kapasitelerinin çok daha belirgin bir şekilde gözler önüne serilmesine sağlamış olduğu olağan-üstü katkı olmuştur. Herbirisi başlı-başına bir “olay” mesbesindeki bu gelişmelerin, ayakları yere sağlam basan bir intelijansiyada çok derinlikli bir fikr murkabeye, tahlillere ve i hesaplaşmalara sebebiyet vermesi gerekirken, Türk intelijansiyası, maalesef, büyük çoğunluğu itibriyle, bu hususta çok yetersiz kalmış bulunmaktadır; fakat en ziyde dikkat çekici olanı, hiç kuşkusuz, bütün geniş spektrumu ile birlikte “sağ” veya “muhfzakr” diyebileceğimiz kesimlerin fikir ve kanat nderlerindeki zihnî karmaşadır.

Türkiye’nin, mzisi iki asrı aşmış bulunan “batılılaşma/batılılaştırılma” tarihinde gerek bir kültür ve medeniyet ve gerekse de bir siys problem ve hattâ “dv” olarak Batı’yı en ziyde sorgulayan entellektüeller bu cmiadan çıkmışlardır; söz konusu bu

sorgulamanın, ilk önce belirtilmesi gereken en şâyân-ı takdîr tarafı, entellektüel seviyesi ne olursa olsun, vaz' etmiş olduğu “vekarlı duruş” olmuştur. Gerçekten de sağ/muhâfazakâr entellektüeller, Batı medeniyeti ve kültürü karşısında — çok yakın zamâna kadar — dâimâ eleştirel ve sorgulayıcı, Türk-İslâm kültür ve medeniyetini savunucu ve aynı zamanda Batı'nın emperyal-kolonyal siyâseti karşısında da “direnci” olmuşlardır. Esâsen, “sağ” ve/ya “muhâfazakâr” nitelenmesi de — Batılı mânâsından farklı olarak — bu “duruş”la alâkalıdır.

İşte şimdi, “son gelişmeler” şeklinde çok kalın çizgili bir başlık altında toparlamaya çalıştığım bu hâdiseler ile paralellik içerisinde ortaya çıkan vehâmet, işbu “duruş”un çok trajik bir sûrette tahrîbâtâ mâruz kalmış olduğunu göstermesidir.

İşbu “son gelişmeler” başlığı altına çok şeyler konabilir; ancak, bu sayfada bahse mevzû etmek istediklerimin birincisi Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri ve ikincisi de 11 Eylül Olayı ve onunla ilgili olmak üzere dünyayı yeniden dizayn etmeye yönelik Saldırgan Küreselleşme meselesi olacaktır.

İmdi: Türkiye Günlüğü'nün 16 numaralı sayısında [Güz 1991] Yayın Kurulu tarafından “*zoraki bir kimliğin binbir çeşit suratı*” olarak vasıflandırıldığı üzere, uçları çok açık, şekli-şemâili pek belirgin olmayan müphem ve amorf bir kitle olması hasebiyle efrâdını câmi' ağıyârını mâni' bir târifi yapılması pek müşkil ve belki de imkânsız olan bu intelijansiyada, Batı ile ciddî şekilde hesaplaşma cehti içerisinde bulunduğu 28 Şubat öncesinden bu yana gözlemlenen en büyük ve en radikal değişme, “Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri” çerçevesinde, bu ülkenin geleceğini tehdit edecek derecede ciddî bir çözüme olmuştur diyebiliriz. Nitekim, bu tarihe kadar zaman-zaman abartıları, hattâ hatâları ve hattâ ve hattâ yanlışları olsa dahi, ekseriyetle özü îtibâriyle haklı olarak, Batı gümrüğünden giriş yapan bilumum emtiayı sorup-sorgulamadan kabûl etmeyi, Batı mutfağında pişen herşeyi tadına-tuzuna bakmadan sofrasına almayı reddeden, Batı'ya karşı kuvvetli bir duruş koyabilen, îtimâd-ı nefsâniyesi fevkalâde muhkem olan bu intelijansiya, “İslâmcı” ve “Milliyetçi” kesimleri ile birlikte mütâlea edildiğinde, büyük ekseriyeti îtibâriyle, bu tarihten sonra şaşkırtıcı bir hızla garip bir metamorfoza uğramış, zihnî bir keşmekeşe mâruz kalmış, kriz boyutundaki bir çelişkiler yumağına gömülmüş ve bu muhkem duruşunu hayli büyük nisbette kaybetmiş bulunmaktadır.

Milliyetçi kesimin bir slogandan öteye bir değeri olmayan “onurumuzla girmek” diskuru kaale alınmaya müstahak bir argüman olmamakla berâber yine de bir yerlerde kısıntı kaabilînden de olsa bir omurga dikliğinin kaldığını ifade ediyor; ancak, ne yazık ki bir vakitlerin “baticıları”nı bile geride bırakacak derecede âteşin “baticı” kimliğine bürünmeye başlayan İslâmcı kesimin “Avrupa medeniyet ve kültüründe İslâmın tartışılmaz katkısı” türünden, bir değeri olmayan apolojik esbâb-ı mûcibeleri daha da hüzün verici olduğu gibi her iki kesimin adetâ ortak bir beyinle düşünür gibi, “Avrupa'yı içten fethetme” fantezileri tebessüme bile lâyıf değil. Kısm-ı âzamının, varlığını Avrupa Birliği'nin varlığına armağan etmeye ve O'nun potasında erimeye zihnen hazırlanmış ve bunu içselleştirmiş olduğunu düşündüğüm bu iki kesim hakkında varmış olduğum kanâat ezcümle şundan ibâret: Handiyse, bu ülkenin ve bu milletin, iyi, güzel ve doğru olanı kendi iktidar ve irâdesiyle kuvveden fiile çıkarabilme, kendi-kendisini, kendi ülkesini ve devletini ıslah edebilme kaabiliyetini bütünüyle

kaybettiğine kat'î sûrette inanmış; bu babda bütün ümitleri zây'î olmuş, bütün dirençleri kırılmış; bütün “medeniyet tasavvurları”nı kaybetmiş bir aydınlar zümresi.

Küreselleşme konusuna gelince: Bu hususta, zaman-zaman, eski günlerindeki performansını hâtırlatacak derecede sürekli fikir egzersizleri yapmaları ve hâlâ muayyen bir sıhhatteki anti-globalist direnişleri ile İslâmcıların, nâdir birkaç istisnâ dışında mevzûdan bîhaber olduğu için bahse mevzû etmeyeceğim Milliyetçilere bâriz bir üstünlük sâhibi olduğunu söyleyebilirim. Lâkin, bütün bunlara rağmen, ne yazık ki, Küreselleşme'nin en büyük muharrik kuvvetlerinden ve en büyük müşahhas ve mücessem formasyonlarından olan AB'yi harâretle müdâfaa eden tavırları, yine aynı zihnî keşmekeş ile mâlûl olduklarını ortaya koymakta ve bu zihnî dağınıklık, Türkiye'nin AB'nin “entegre olmuş bir parçası” olmasını tek kurtuluş yolu olarak gören ısrarları göz önüne alındığında tepe değerine ulaşmaktadır. Zîra, AB'nin “entegre olmuş bir parçası” — zâten bu işin başka yolu da yoktur — olmuş bir Türkiye'nin, bütün tarihî mîrâsını ve misyonunu reddederek saf değiştirmesi ve bin yıl boyunca Batı'ya karşı müdâfaa ettiği İslâm dünyasının karşısına bu defa Batı'nın ajanları ve vurucu gücü olarak çıkması demektir.

Ne müthiş bir entellektüel krizi!

Bir entellektüelin böyle davranmaya hakkı olabilir mi?

Merhum Üstad Necip Fazıl, Üsküdar Toptaşı Cezaevi'nde tuttuğu hâtıralarına düştüğü beyin sancılarının izdüşümleri arasında her birisi birer felsefî aforizma hükmünde olan hikmetli fikir damlalarından birisinde (5 Ocak 1953, Pazartesi) “soylu fikir adamı için bu kâinatın mutlaka îzahı lâzımdır. Mutlak îzah olmayınca da îzah olmayanın îzahı lâzımdır” der. Doğrusu, bu kitabı okuduğum tarihten bu yana hâlâ ağırlığı altında ezildiğim bu hedef, aşırı derecede yüksek: “Mutlak olanı îzah etmek”! Kimin haddine? Bu kadar yüksek çıtadan hiç kimse atlayamaz; Şâirin dediği gibi, “idrâk-i meâli bu küçük akla gerekmez / zîra bu terâzi bu kadar sıkleti çekmez”. Onun için olsa gerek Merhum Üstad, “mutlak îzah”ın nasıl olacağını da şöyle belirterek gönüllere bir inşirah vermekte: “O da Allah... Allah, îzah edilemeyeşin tek îzahıdır.”

İmdi: Üstad'dan aldığım ilhamla, “mutlaklık alanı” hârici için bu çitanın bu denli yüksek tutulmasını doğru bulmamakla berâber, temel prensibe sâdık kalarak, “entellektüel” hakkında kendi mütevâzı kriterimi, maddeler halinde tâdât ediyorum: İlkin, “Soylu fikir adamı”, yâni, Entellektüel, fikri felsefileştirebilen, teorileştirebilen, yâni, îzah edebilen kişidir; ikincileyin, Entellektüel, sorumluluk hissedenden kişidir; üçüncüleyin, Entellektüel, fikir değiştirdiğinde, hele bu değişim radikal bir tahavvüle dönüştüğünde, hesâbını veren, yâni niçin böyle değişim geçirdiğini şumullü bir şekilde îzah edebilen kişidir; dördüncüleyin, şâyet bunu yapmıyor veya yapamıyorsa, o takdirde, üzerinde konuşulacak bir şey yok demektir ki, bu vaziyet tahtında, son madde olarak yine Wittgenstein çıkıyor: “Üzerinde konuşulamayan şey hakkında susmak gerektir.”

